

<https://doi.org/10.5817/OS2019-1-6>

Výzvy současnosti: nová témata české a slovenské literatury (2000–2017)

OPERA SLAVICA [XXIX / 2019 / 1]

[zprávy – kronika]

Dvacátá první brněnská česko-slovenská konference se tentokrát týkala čisté literatury a její nejnovější vývojové fáze v obou literaturách i ve srovnávacím pohledu. Postupem času v konceptu těchto konferencí stále významnější místo zaujímají mladí lidé, ale také nová témata odpovídající pohybu literatury v první třetině 21. století. Organizátoři se snaží udržet balanc mezi klasickými, tradičními tematickými okruhy, jejichž význam podle našeho názoru nepominul, a radikální změnou literárního paradigmatu: jako krajní se jeví mnoho věcí, ale zdaleka ne vše přináší skutečné inovace. Právě o tom ve své většině pojednávali diskutanti konference, která je vyzývala reagovat na současný stav obou literatur. Někteří se konference zúčastnili distančně.

Oscilace mezi tradičními tématy, často literárněhistorickými, a novými okruhy, jak je diktují dnešní trendy, ale také dosti povrchní módní vlny, zachytily v podstatě všechny příspěvky. Jiří Poláček (Brno) v referátu *Reflexe slovenské dětské literatury* v časopisu *Ladění* vzpomněl na již neexistující časopis, jenž vycházel v Brně a na jehož utváření a podobě měl sám lví podíl a který – stejně jako jiné časopisy – tak trochu záhadně zmizel (např. *ROK* neboli *Revue otevřené kultury*). Nejen knihy mají své osudy... Nicméně jeho role v česko-slovenských vztazích byla až šokujícím způsobem zcela zásadní. David Kroča (Brno) se zabýval tématem medializace v dramatech Davida Drábka, Ivo Pospíšil na materiálu děl Jindřicha Uhra a Antona Baláže zkoumal literaturu na hraně věčnosti a uměleckosti, František Všeticka (Olomouc) si povšiml „osamělého běžce“ Petra Repky, zatímco Dagmar Inštorisová (Bratislava) zkoumala dílo dramatika Romana Poláka. Vladimír Křivánek (Praha – Hradec Králové) v emotivně laděném příspěvku pojednal o poezii Jozefa Leikerta a jejích českých paralelách; jeho univerzitní kolegyně, rusistka Jana Kostincová (Hradec Králové) analyzovala slovenskou poezii na stránkách časopisu *Tvar*; téma queer literatury pozvedl další její kolega Jaroslav Sommer (Hradec Králové) v referátu *Slovenská queer literatura aneb dielo nie je vhodné pre puritánskeho čitateľa*. Ivo Harák (Ústí nad Labem) rozebral ego-dokument v české (umělecké) literatuře, jeho kořeny, tradice a přítomnost, Patrik Šenkár (maďarská univerzita J. Selyeho v Komárně/Komárom), který se jako žák skvělého odborníka na slovenskou literaturu v zahraničí doc. Petra Andrušky systematicky zabývá slovenskou literaturou v blízké cizině, pojednal o aktuálních podobách literární tvorby autorů s vazbou na region Békéscsaby. Oksana Blašková (Siedlce, Polsko), polská anglistka a slavistka ukrajinského původu, znalkyně díla Dmytra Čyževského (působil za Slovenského štátu v Bratislavě na tehdejší Slovenské, kdysi Komenského, nyní opět Komenského univerzitě, napsal

a vydal zde knihu o filozofii Ludovíta Štúra, ale i řadu studií o duchovních proudech v slovenském myšlení), srovnala ho s Romanem Jakobsonem prizmatem akademických a osobních vztahů, Mária Stanková (Bratislava) promluvila o subjektivní reportáži Doroty Nvotové, Gabriela Mihalková (Prešov) zachytila ve svém vystoupení téma migrace v literárněvědné reflexi slovenské prózy publikované po roce 2000. Vladimíra Komorovská (Bratislava) zajímavě probrala jazykové a stylistické lapy, Petr Kučera (Plzeň) objeveně pojednal o tématu vykořenění a ztrát v současné próze na materiálu románu Jakuba Katalpy *Němci* (2012) a Pavol Markovič (Prešov) analyzoval mezikulturní rezonance v současné slovenské literatuře. Jana Juhásová (Ružomberok) pojednala o latenci, hyperrealismu a dokumentu na dílech slovenské spirituální lyriky po roce 2010, Milan Kendra (Prešov) se zabýval proměnou ikonografie holokaustu v díle Pavla Vilikovského, Andrea Fedorková (Košice) vystoupila s příspěvkem K démonizácii postav v prózách Zuzany Brabcovej a Michaely Rosovej, objektem bádání Márie Klapákové (Prešov) byla poezie jako „věc veřejná“ (populární a instagramová poezie, slam poetry) a Silvia Kaščáková (Ružomberok) udělala sondu do literatury pro děti a mládež na Slovensku po roku 2015.

Na první pohled jde o heterogenní směs témat a metodologických postupů, ale pozorný divák si povšiml, že tu jsou konstantní, stěžejní body (dětská literatura, technologicky nebo jinak nové žánry) a také dominantní metodologie programově transcendingující za hranice tradiční filologie na poněkud bahnitou půdu, kde se pomalu, ale jistě ztrácí „řemeslo“ – až na výjimky. Také diskuse potvrdila značný zájem o česko-slovenské vztahy a nové literární jevy a potvrdila to, že o sobě stále víme málo. Je to více než kdy jindy hledání a někdy i nenacházení, ale nikoli bezcílné tápání, ale naopak cílené směřování do jiných sfér, často k bočním ziskům nebo posunům, jež jsou poměrně významné. Brněnské česko-slovenské konference se již dávno staly citlivým barometrem změn v literární vědě a české a slovenské literatuře, které jsou nejen generačního rázu, ale jsou i výsledkem obecnějších společenských změn, i když nikoli všechny budou hodnoceny pozitivně.

Ivo Pospíšil

<https://doi.org/10.5817/OS2019-1-7>

Za profesorem Vladimírem Svatoněm

Zpráva o úmrtí **prof. PhDr. Vladimíra Svatoně, CSc.**, mne zastihla, bohužel, až po jeho pohřbu. Snad mi Vladimír přátelsky promine, že se k jeho odchodu vyjadřuji s odstupem až nyní, když je jeho životní dráha definitivně uzavřena. Vděčím mu za